

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Постановка проблеми. Швидкий науковий прогрес, поява нових інформаційних технологій, швидкоплинні зміни сучасного життя потребують постійного пошуку та інновацій. Розв'язати педагогічні проблеми, які постали перед освітою, перед вищими навчальними закладами не можна традиційними концептуальними підходами і технологіями професійної підготовки майбутніх учителів.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичні й методичні засади підготовки вчителів школи першого ступеня докладно висвітлено в працях Н. Бібік, В. Бондаря, М. Вашуленка, Т. Гарачук, П. Гусака, В. Желанової, Л. Коваль, Я. Кодлюк, Г. Коберник, О. Комар, О. Кучерявого, С. Литвиненко, С. Мартиненко, О. Матвієнко, Д. Пащенко, Р. Пріми, О. Савченко, Л. Хомич та ін. Проте на практиці ідеї цих та й інших науковців не в повній мірі реалізуються. І це потребує удосконалення технології організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах, чим і пояснюється звернутися до заявленої проблеми.

Метою. Уточнити категоріальний апарат; визначити стан готовності майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності, перешкоди, які чинять педагоги різним інноваціям та їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Поняття «нове» є одним із стержневих понять в інноваційній педагогіці. Словник С. Ожегова дає таке визначення: «Новий – вперше створений або виготовлений, виник або з'явився недавно, заміна попередньому, заново відкритий ... недостатньо знайомий, маловідомий [1].

Значну увагу на зміст поняття «інновації» сконцентрували у своїх дослідженнях В. Сластьонін та Л. Подимова: «Якщо «вперше створений» – дає уявлення про щось зовсім невідоме раніше, то наступні характеристики – «надавно» і особливо «заново відкритий» – свідчать про те, що в новому присутній в якійсь мірі елемент «старого», чогось того, що вже було. Таким чином, можна говорити про два типи нового: 1) вперше створене нове; 2) таке нове адекватне відкриттю.

Нове, що ґрунтується на старому, тобто, нове, яке складається з прошарку старого та прошарку нового, які, з'єднавшись, дають конкретизацію і доповнення попереднього знання [3].

Інноваційне навчання трактується як орієнтоване на створення сприятливого середовища для формування особистості до сприймання, орієнтування і відповідної реакції на події, які виникають у процесі швидкоплинних змін у суспільстві, готовності до невизначеного майбутнього через розвиток здібностей до творчості, до різних форм мислення, а також здатність до співробітництва з іншими людьми. Основною ознакою інноваційного навчання є передбачення і участь. Таке навчання передбачає постійне прагнення до переоцінки цінностей і збереження тих із них, які можуть трансформуватися залежно від соціуму і відмову від тих, які застаріли.

Інноваційність, на думку В. Сластьоніна та Л. Подимової, – це перш за все відкритість, проникність для іншої, відмінної від власної, думки. Мова йде про готовність і вміння поставитися до своєї позиції не як до єдиної можливої та єдиної істинної. Вміння координувати свою точку зору з іншими і не розглядати її як єдину існуючу.

Створенню освітнього середовища, в умовах якого ефективно формувались би згадані якості, сприяє організація ситуації двостороннього взаємного впливу, активної взаємодії всіх учасників розвивального навчального спілкування. Співробітництво та співтворчість в інноваційному процесі передбачають спільний пошук; принципальний, але доброзичливий спільний аналіз результатів, підрахунків і ін.

Позиція продуктивної особистості на відміну від позиції особистості споживача формується в атмосфері вільного і незалежного відкритого спілкування. Ситуація спільного творчого пошуку та рішення збагачує мислення емоційними станами, розвиває емоційну інтуїцію, не менш важливу, ніж інтелектуальна.

Наступний аспект принципу інноваційності – це відкритість учителя культурі і суспільству. Зміни стосовно ролі інновації і традиції в структурі інноваційного навчання, спрямованого до майбутнього, передбачає зміну типу стосунків між поколіннями, між учителями й учнями. Ці стосунки втрачають характер примусу, підкорювання владі традиції. Вони мають бути відношеннями

співробітництва, взаєморегулювання, взаємодопомоги рівних. У процесі навчання переважає творча атмосфера, індивідуально-особистісна своєрідність підходу до проблеми, до способу її вирішення. Основна цінність відносин – співтворчість учителя й учня [3].

Впровадження інноваційних технологій навчання та виховання учнівської молоді спонукає до перегляду ролі педагога як організатора особистісно-розвивальної психолого-педагогічної взаємодії. Як стверджує В. Химинець, тільки інноваційна за своєю сутністю освіта може виховати людину, яка живе за сучасними інноваційними законами глобалізації, є всебічно розвиненою, самостійною самодостатньою особистістю [4].

До найголовніших соціально-психологічних бар'єрів, що виникають під час впровадження нових технологій навчання й виховання та виявлені нами в процесі дослідження в загальноосвітніх школах, відносяться: 1) соціально-економічні проблеми життя сільського вчителя, 2) індивідуальна і групова протидія введенню інновацій, 3) страх перед новим, 4) відсутність теоретичних і методичних знань та умінь[2].

Найбільш складною перешкодою на шляху стратегічних перетворень у навчанні й вихованні є протидія з боку педагогів різним інноваціям. Врахування протидії, як одного з основних соціально-психологічних бар'єрів під час впровадження інноваційних технологій, – необхідна умова успішного його подолання.

Подолання ж протидії, зведення її до мінімуму складає головне змістовне завдання попереднього етапу впровадження нових педагогічних технологій в школі.

Готовність учителя до впровадження нових педагогічних технологій розглядається О. М. Коберником як особливий психологічний стан, цілісність якого визначається повноцінним розвитком, що взаємодоповнюється і взаємообумовлюється діями інтелектуального, мотиваційного й операційного компонентів у структурі особистості. Змістовими характеристиками цього стану виступають: розуміння педагогом суті особистісно-розвивального навчання й виховання; активність учителів у навчально-виховному процесі; знання та розуміння сутності сучасних освітніх технологій, ролі вчителя в суб'єкт-суб'єктній взаємодії; наявність потреби і

прагнення до використання інноваційних педагогічних технологій тощо[2].

Висновки дослідження та перспективи подальших розвідок. Аналіз результатів дослідження готовності майбутніх учителів початкової школи дозволяє стверджувати, що не все гаразд з готовністю випускників ВНЗ до застосування інноваційних технологій навчання і потребує подальших досліджень, зокрема методичних розробок з впровадження цих технологій у практику, без чого викладачі вищого навчального педагогічного закладу будуть відчувати труднощі у підготовці вчителя, разом з тим і початкової школи, який був би спроможний допомогти учню отримати і освоїти досвід старшого покоління, збагатити й розвинути його.

Список використаних джерел

1. Краевский В. В. Соотношение педагогической науки и педагогической практики / В. В. Краевский. - М., 1977. – 64 с.
2. Підготовка вчителя до впровадження нових технологій навчання в сільській початковій школі: Монографія / О. А. Біда. Г. П. Волошина, М. В. Картель та ін.; За заг. Ред.. Н. С. Побірченко. – . аук. Світ, 2002. – 229 с.
3. Слостенин В. А. Педагогика: Инновационная деятельность / В. А. Слостенин, Л. С. Подымова. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1977. – 308 с.
4. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність / В. В. Химинець.– Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2007. – 364 с.